

Izbija vsak dan
medolj in preseljenost.

Issued daily except
Sundays and holidays.

PROSVETA

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Uredništvo in upravljalni
prostorji
2627 E. Lawrence Ave.
Office of Publications
2627 South Lawrence Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

Cena lista
in 24.00

Registered as second-class matter January 22, 1916, at the post-office
at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., petek, 10. februarja (February 10), 1928.

Subscription \$4.00
Yearly

STEV.—NUMBER 34

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1102, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Rudarska mezdna kriza v Illinoisu

Konferenca posebne komisije se je razdila. Magnatje zahtevajo znižanje mezde na \$6 s 1. aprilom.

Chicago. — Konferenca posebne rudarske skupne komisije, ki je zbrala fakte za novo mezno pogodbo med rudarji in lastniki rogov v Illinoisu, je bila v sredo končana v Auditoriumu hotelu brez kakšnega rezultata. Komisija je ostala v brezupnem zastoju, kakor se glasi poročilo.

Tako je spet prišla kriza za rudarje v Illinoisu. Stavka 1. aprila je neizogibna, če se konferenca ne obnovi in ako katerega zmanjšanja sila ne intervirira.

Konferenca se je razbila ob trdovratni zahtevi dveh zastopnikov organizacije lastnikov premogovnikov, da mora biti mezdna na vsak način znižana. Magnatje zahtevajo, da se mezdna zniža na \$6 dnevno in na 84 centov od tone. Zastopnika rudarske unije pa vztrajata, da mora mezdna ostati kot je bila, namreč \$7.50 dnevno in \$1.08 od tone. Razlika je torej \$1.50 in 24 centov.

Na temelju začasne pogodbe, ki je bila sklenjena v zadnjem septembru, delajo rudarji za staro mezdno na podlagi jacksonvilske lestvice. Ta pogodba poteka 31. marca t. l.

Na seji v sredo sta zastopnika unije predlagala, da konferenca traja toliko časa, da pride John L. Lewis v Chicago, toda magnata sta odklonila vsako nadaljnjo razpravljanje. Nato je Harry Fishwick, ki zastopa unijo, predlagal, da se komisija poveča na deset članov; vsaka stranka ima pet članov. Rice Miller je v imenu lastnikov odgovoril, da sprejme ta predlog, če se doda enajsti član, ki ga imenuje predsednik vrhovnega zveznega sodišča William H. Taft. Nato je Fishwick odgovoril: "Tega pa ne, to bi bila arbitražna. Razsodnika ne maramo, pa če bi bil tudi predsednik Coolidge."

S tem se je konferenca razbila. Rice Miller je kasneje dejal, da lastniki zapro vse svoje jame v Illinoisu 1. aprila, ako ne bo mezda znižana kot zahtevajo. Rekel je, da se jim "ne izplača obratovati po stari mezdi in tekmovali s neumnim premogom v Kentuckyju in West Virginiji."

NOVO ZDRAVILO PROTI RAKU.

Washington, D. C. — Dr. A. M. Stimson, član zdravstvenega oddelka, je v sredo naznanil poseben način zdravljenja raka s pomočjo električnih valov. Eksperimente je delal na miših, obolelih za rakom, ki so se izkazali uspešnim.

Njegova metoda, ki jo je uporabljal pri eksperimentih, je bil frekventni električni tok, potem katerega je uničil izrastke raka pri živalih. Na ta način je bilo ozdravljenih veliko številno miš. Pri tem pa je moral biti zelo previden, da ni bil tok preveč ali premalo močan, ker je doza odvisna od sestave in razvitja raka pri živalih.

Lindberghov polet domov.

Havana, Kuba, 9. febr. — Lindbergh je rekel včeraj v razgovoru s poročevalci, da pojde prihodnji ponedeljek po zraku iz Havane naravnost v St. Louis. Kakor na Haiti tako je tudi na Kubo prišel prezgodaj, topot dve uri pred napovedanim časom, nakar je nad mestom proizvajal razne letalske trike v veliko zabavo tisočglavih množic.

Kongresna preiskava rudarske stavke urgirana

Dva kongresnika nastikala v zbornici terorizem privatne policije v Penni.

Washington, D. C. — Kongresnika La Guardia (republikanec iz New Yorka) in Casey (demokrat iz Pennsylvanije) sta v sredo v nižji zbornici z živno besedo nastikala policijski terorizem na premogovnem stavkovnem polju v Pennsylvaniji, Ohiu in West Virginiji ter pozivala zbornico, naj brez odloga začne s temeljito preiskavo tega mostroznega konflikta.

La Guardia je rekel, da so lastniki rogov v Pennsylvaniji zavzeli "ekstrateritorialni status" in si prisvojili oblast, kakršne ne daje zvezna ustava niti suverenim državam. Zvezna vlada mora takoj intervenirati in narediti konec škandaloznim razmeram, ki vpijejo do neba. La Guardia je osebno obiskal stavkovne okoliše in se pravkar vrnil v Washington.

"Brutalnosti lastnikov jam, bodisi v Pennsylvaniji, Ohiu, West Virginiji ali Indiani, mora biti konec," je rekel kongresnik. "Vlada mora intervenirati, kadar pride tako daleč, da lastniki premogovnikov mobilizirajo in oborože svojo lastno policijo, postavijo lastne ječe in sumarično sodijo delavce, kar je proti temeljnemu zakonu naše dežele."

Casey je ostro kritiziral Pittsburg Coal kompanijo, katero je obtožil, da je odgovorna za vse zločine v Pennsylvaniji, ki se danes dogajajo nad delavci. Daje je Casey vprašal, kje je Hoover, da se nič ne zgane.

"Kje je naš trgovski tajnik Hoover, aspirant za predsedništvo, ki je bil razglašen po vsem svetu kot veliki humanitarci? Zakaj molči vpricho teh nečloveških razmer v zapadni Pennsylvaniji? Ali morda molči, ker mu je tako zapovedal predsednik, ali samo radi predsedniške žoltosti?"

Shipstead trga sodnijske prepovedi

Washington, D. C. — Ofenziva Ameriške delavske Federacije za odpravo sodnijskih prepovedi proti delavcem v stavkah je zdaj v polnem razmahu. Delavski zastopniki iz vseh krajev dežele urgirajo kongres, naj sprejme Shipsteadovo predlogo v senatu.

RDEČI KRIŽ SE ZAVZEL ZA STAVKARJE.

Ustanovil je kuhinjo za prehrano otrok.

Columbus, O. — Fred C. Spaulding, zastopnik Ameriškega rdečega križa, je podzvel od pomoči ne akcije v korist premogarjev in njihov družin v Hocking dolini. Pod njegovim vodstvom se je v par dnevih že nabral sklad \$8,000, ki se razdeli med najpotrebnejše.

C. A. Shetler, ki načeljuje odhodu za pravično razdelitev, je podal izjavo, v kateri pravi, da so se v več krajih ustanovile posebne kuhinje, ki preskrbujejo hrano za kakih 3,000 otrok dnevno. Odkar je pomožni odbor na delu, so se razmere na premogovnem polju izdatno izboljšale. Od vseh strani prihajajo darovi v denarju, živilih in obleki.

Unija si je omejila in- icijativo in referendum

Splošno glasovanje v organizaciji so izrabljali konservativni demagogi.

Chicago, Ill. — S premeščanjem stana Mednarodne unije izdelovalcev smotk iz Chicago v Washington se je izvedelo, da sta bila omejena inicijativa in referendum. Delavci, ki so bili zelo izurjeni delati smotke z rokami, so preprečevali organiziranje strojnih delavcev. Zdej je to izpremenjeno.

Bivši predsednik G. W. Perkins pravi, da je akciji več let pripravil nove metode za poslovanje s podjetniki. Konvencije so se strinjale z njim, a lokalne organizacije so preprečile njegovo prizadevanja, da so obvarovale svoje privilegije. Glavni odbor se je trudil, da organizira izdelovalce smotk, ki so izdelovali smotke s strojem, a članstvo je ta prizadevanja ubilo z referendumom.

Perkins je nasledil kot predsednik organizacije Q. M. Ornburn. Ta pravi, da sta inicijativa in referendum bolj ovirala naraščajočo organizacijo, kot vsi drugi vzroki. Ko se je v izdelovalcu smotk prikazal nepravilno delujoči stroj, je večina našega članstva bila zelo počasna pri zapopadanju položaja.

Meša delavnica, v kateri so izdelovali smotke z rokami, je skoraj popolnoma izginila. Danes so v tobačni industriji merodajne velike družbe, ki producirajo smotke s stroji.

Po starem sistemu je moral biti skoraj vsak odlok predložen članstvu v splošno glasovanje. Ampak zdaj je splošno glasovanje odvisno od mnenja gl. odbora in podpirati mora predlog najmanj dvajset lokalnih društev.

Vukičevićeva vlada v Beogradu padla

Kabinetna kriza prišla po izstopu demokratov iz vlade. Premijer ima nalogo, da skupceva novo vlado.

Beograd, 9. febr. — Vukičevićeva koalicijska vlada, ki je bila na krmlju od aprila 1927, je včeraj podala ostavko. Kralj je demisijsko sprejel in naročil Vukičeviću, naj poskuša organizirati nov kabinet. Da li se mu posreči, je še problematično.

Kriza je prišla vsled ostrega konflikta med radikali in demokrati, katere vodi Davidović. Pred nekaj dnevi je izstopilo iz vladne koalicije pet demokratov, med katerimi je tudi zunanji minister Marinković. Nato je kralj sprevidel, da je najboljšje, če se reorganizira vsa vlada. V Vukičevićevi koaliciji so bili radikali, demokrati in slovenski klerikali. Vukičević je radikal. Skupščina je suspendirala zasedanje, dokler ne bo vladna kriza končana.

RUDARJI V PANI MORAJO HODITI DALEČ NA DELO.

Kljub temu pa delajo skoraj s polovičnim časom.

Pana, Ill. — Tukaj so tri lokalne rudarske organizacije. Člani teh treh lokalnih organizacij delajo komaj po tri dni v tednu, dasiravno se mora veliko rudarjev voziti pet in dvajset milj daleč na delo.

Rumunski časnikarji zmagali v tožbi.

Dunaj, 9. febr. — Dva rumunski lista "Deimenata" in "Advertiser", ki sta tožila bivšega premierja Averseja in njegovo bivše ministarstvo radi zaplenbe, sta včeraj dobila tožbo in obtoženi morajo plačati \$50,000 odškodnine.

REPUBLIKANSKI TEATER PRI- PRAVLJEN V ILL.

Predstava bo zdaj lahko pričela. — Primarne volitve v mesecu aprilu se bližajo.

Chicago, Ill. — Arena republikanske stranke je pripravljena za primarne volitve. Thompson, čikaški župan, in governor Small sta se dogovorila in sporazumela, državni pravdnik Crowe pa je kot protiprobijonist in vprašanje prohibicije je rešeno.

Governor Small je naznanil, da bo v tretji kandidiral za gubernerja. Bivši governor Lowden je predložil svojo peticijo za predsedniško kandidacijo in Frank L. Smith, kateremu senat ni dovolil sedeža v senatu, bo zopet kandidiral za zveznega senatorja.

Pri političnih mešetarijah ni šlo vse gladko izpod rok. Governor Small je napravil kupčijo s čikaškim županom, ki ima namen šahirati sile senatorja Deaneja, da Lowden ne dobi podpore od vse države za njegovo predsedniško kandidacijo. Tu pridejo v poštev še druge republikanske korifeje, ki ne zavzemajo prvih mest v stranki.

Pri tem mešetrenju so seveda popolnoma pozabili na ljudstvo, kot je to v navadi pri starih strankah. Sicer sta Smallov in Thompsonova frakcija skrպucali nekaj ali nekaj in ta nekaj kretli za program. V tem programu ni nobene resne besede, ki bi govorila o velikih prenosovih v interesu delavnega ljudstva. Tu so stare fraze o homerull za Chicago. Te fraze seveda ne pomenijo nič, ampak služile bodo dobro, da se ljudstvu nameče pesek v oči.

Frakcije se bodo pograbile med seboj pri primarnih volitvah. To je gotovo. Ampak ta boj se ne bo vodil v interesu ljudstva, ampak kdo bo dobil politične službe. Ljudstvo pojde na voliče in bo glasovalo za kandidata, ki bodo znali ljudi namazati najbolje s medom okoli ust, ker ne zapopade še politične igre, ki se vselej odigra pri primarnih volitvah. Smejali se pa bodo profesionalni političarji in po končanem primarnih volitvah rekli: "Zopet smo jih."

NOVE PROKOMERČNE TELE- VIZIŠNE DEMONSTRACIJE

New York. — Dve osebi, mož in žena, sta v sredo zvečer sedeli pred novim aparatom v Londonu in njuna obraza sta se videla v temni sobi v Hartadalu pri New Yorku. Novi aparat je televizijon (gledanje na daljavo) in demonstracije — že druge v tem letu — je izvršila Baird Television Development Company v Londonu. John L. Baird je iznajditelj. Slika obeh oseb je prišla čez morje v Ameriko po kratkih radiovalovih kakor gre glas. Slika ni bila jasna in perfektna, ali dovolj razločna.

Governor Indiane pred sodi- ščem.

Indianapolis. — Ed Jackson, governor Indiane, se te dni zagovarja pred sodiščem na obtožbo, da je hotel podkupiti prejšnjega gubernerja McCrayja.

Zračna poštnišna znižana.

Washington, D. C. — Zbornični poštni osek je sprejel predlogo, da se poštnina zračne pošte zniža na pet centov za unčo. Doslej je bila 15c in 10c za pol unče.

A. D. F. pričela s kampa- njo proti sod. prepovedim

Kampanja je pričela z masnim shodom v Cooper Union Hallu. — Predsednik Ameriške delavske federacije se je udeležil shoda kot govornik.

New York, N. Y. — Ameriška delavska federacija je pričela s svojo kampanjo, da se sodnijske prepovedi odpravijo z zakoni. Kampanja je začela z masnim shodom v Cooper Union Hallu v New Yorku, ker si je Interborough Rapid Transit kompanija prizadevala preprečiti članom Ameriške delavske federacije organiziranje njenih uslužbencev.

Med govorniki je bil tudi William Green, predsednik Ameriške delavske federacije. Vprašal je, ako vlada koraka vpredno s podjetniki. Organiziran delavstvo ne more eskalirati v sedanjem redu, je rekel govornik, ko je razložil, kako ogrožajo sodnijske prepovedi delavstvo. Izjavil je, da Ameriška delavska federacija želi postaviti, ki jasno omejuje sodnike pri izdajanju prepovedi z namenom, da štetiijo lastnino.

Zakonske predloge za omejitve sodnijskih prepovedi v raznih državah so bile predložene državnim zakonodajam. Te predloge določajo, da se ne smejo izdajati začasne sodnijske prepovedi, ne da bi bili navzoči obe stranki. Dalje naj sodnijske prepovedi nikakor ne omejujejo pravice delavcev, ki so zajamčene v ustavi.

Nastopili so še drugi govorniki in med njimi Andrew Furuseth, predsednik Mednarodne mornarske unije, ki je precej časa študiral sodnijske prepovedi in lastniške zakone.

Sandino osvojil kavno plantažo

Nikaragviški vstaški vodja izmanevriral Američane.

Managua, 9. febr. — General Sandino se je včeraj s svojo majhno vstaško armadico pojavil daleč proč od hribov, kjer mu američke čete že tri tedne vedno "nastavljajo past", da ga ujamejo. Po najnovejšem poročilu je Sandino zasegel kavno plantažo pri Matagalpi. Plantaža je last angleškega podkonzula Charlisa Potterja. Posetniki drugih plantaž v okolici so na divjem begu. Američke mornarične čete so zdaj na potu tja.

Kakor se glasi poročilo, je Sandino zaplenil vse konje in mule na plantaži, založil se z živili in drugim blagom ter se umaknil v zatjaje džungla.

ZELEZNIŠKI MAGNATJE PRED SODIŠČEM.

Obtoženi so kršenja železniškega zakona.

Houston, Tex. — Stirje železniški magnatje Texas and Louisiana železnice bodo poklicani pred sodnika J. C. Hutchesona radi kršenja železniške postave, ker so hoteli ustanoviti kompanijsko unijo v namenu, da uničijo Bratovščino železniških uslužbencev.

Sodnik inasitira, da mora železniška družba priznati organizacijo železniških uslužbencev in da je kompanijska unija nelegalna in se mora razpustiti.

Ako uradniki družbe ne sprejmejo teh pogojev in ne uposle železničarjev, ki so bili odslovljeni iz službe, ker niso hoteli podpirati kompanijske unije, bodo obtoženi kršitve postave in žaljenja sodišča.

Umrla vsled opeklin.

Menomonee, Wis. — Elizabeth Tuthill, stara 65 let, je v sredo umrla vsled opeklin, ki jih je dobila pred par dnevi na svojem domu, ko se ji je vnela obleka.

NOV NASKOK NA DELAVCE V AV- STRALIJI

Postavila bi rada stavke izven zakona. — Na ta način misli oropati organizirano delavstvo njih štita za obrambo in naskok.

Sydney, Avstralija. — Avstralska vlada je pričela z novo ofenzivo proti delavskim strokovnim organizacijam. S to ofenzivo upa doseči, da se stavke prognae za nezakonit akt. Ako se vladi posreči ofenziva, tedaj ne bo mogoče nobeni delavski strokovni organizaciji proglasiti stavke, dokler se ni članstvo izreklo s splošnim glasovanjem pod nadzorstvom vlade za štrajk. Vsa član delavske strokovne organizacije bo lahko vložil ugovor proti vsakemu pravilu organizacije, ako smatra pravilo "za tiranako, izkoriščevalno ali nespametno." Vlada pa ima pravico razveljaviti pravilo, proti kateremu je bil vložen prijav.

Vlada bo imela moč razpustiti delavske strokovne organizacije, ki bodo odredile nelegalno stavko. Denar, ki bo v blagajni razpuščene delavske strokovne organizacije, se pa razdeli med člani organizacije. Vlada bo štetiila stavkokaze v slučaju stavke. Člani strokovne organizacije, ki se priklasio za stavkokaze, bodo vživali posebno zaščito vlade.

Delavske unije bodo podvržene vladnemu nadzorstvu in preiskavam. Ta določba je tako prikrojena, da imajo podjetniki priliko vohunariti v delavskih organizacijah, pregledati njih knjige in dokumente.

Povzročitelji nelegalnih stavk in nelegalni stavkarji se bodo kaznovali z zaporom in denarno globo. Posamezni stavkarji se bodo lahko kaznovali do \$250 denarne globe, unija pa do \$5,000 denarne globe. Določene so pe še druge denarne globe od \$100 do \$2,500 za "šaljiv jezik." To zadnje pomeni, da bodo stavkokazi uvažili posebno zaščito in če jih bo stavkar le pogledal po strani, bo v nevarnosti, da plača visoko denarno globo.

Nepotrebno je naglašati, da so se strokovno organizirani avstralski delavci odločili, da nastopijo z vsemi dopustnimi sredstvi proti takim postavam, ki imajo razreden značaj in štetiijo podjetnike.

IMPERIJALIZEM JE POVSOD ENAK.

Podoben je kakor jajce jaju. — Trije nezeleni Evropejci na otoku Samoa predlagani za deportacijo.

Apia, Zapadna Samoa. — Zapadna Samoa je pod nadvlado Nove Zelandije. Nji je bil izročen mandat, ko so delili nemške kolonije. Trije Evropejci so protestirali, ker se Samoancem ne dovolj samovlada po rodovih, ki je tradicija med otočanskimi domačini. Ti trije Evropejci so bili obtoženi za deportacijo. Novozelandska vlada je pozvala še več drugih Evropejcev, da zagovarjajo, zakaj bi jih vlada ne smela deportirati, ker ni bila zadovoljna samo z deportacijo treh Evropejcev.

Uprava na otoku Samoa je dobila oblast od novozelandske vlade, da se otrese vseh onih, ki so podpirali domačine v njih boju za njih pravice. Mnogi so menja, da vlada nima pravice deportirati Samoancev in Evropejcev, ako ne dobi "za deportacijo oblasti od lige narodov. Privziv proti deportaciji je bil vložen na mandatno komisijo lige narodov.

Policijski napad na brezposelne delavce

Po shodu je razgnala delavce na vsi strani.

Passaic, N. J. — Policija je policija. To pomeni, da ona uboga in izvede, kar ji zapovedo višji. Ako bi delavci v Passaicu izvolili v resnici svoje zastopnike v mestni svet, tedaj bi policija postopala z njimi prav zanesljivo drugače. Tukajšnji delavci so imeli precej izkušnje v zadnji tekstilni stavki, a kljub temu so izvolili v mestni zastopone, ki so podporniki podjetnikov, bankirjev in veletrgovcev, to je lastujočega razreda.

Brezposelni delavci so obdržavali shod, na katerem so govorili Albert Weisbord in drugi. Govorilo se je na shodu o brezposelnosti in njenih vzrokih. Ko je bil shod končan in so delavci pričeli prihajati na ulico, so je med nje zarila policija kot zagovoda in razgnala delavce na vse strani.

Brezposelne delavce v Passaicu in okolici cenijo na 22 tisoč. Noben človek ne more tajiti, da brezposelnost ni velika. Mestna občina pa skoraj ne stori ničesar za brezposelne delavce. Mestna občina nima prenočevališča za brezposelne delavce, ravnotako jim ne deli podpore, da se saj za silo prehranijo ob času depresije.

Nervotška delavska vlada strmojavljena

Burbozna opozicija je izrekla novi vladi nezupalec.

Oslo, 9. febr. — Prva delavska vlada na Norveškem je bila včeraj po enajstih dneh njene eksistence strmojavljena. Zborniška ji je izrekla nezupalec s 88 glasovi proti 63. S tem je bil zavrten program delavske vlade, proti kateremu so nastopile vse nasprotnne stranke. Voditelji opozicije so označili program vlade kot proticastaven. Prilakuje se, da bo Mowinkel, prejšnji premijer, povabljen, da sestavi novo vlado.

Delavska vlada je v enajstih dnevih svojega obstanka izvršila dve pozitivni akciji. Prvi je izpustila iz ječe dva komunisti in drugi je odpravila narodni praznik v spomin smrti norveškega patrona sv. Olafa.

VELIKA TEKSTILNA TOVAR- NA ZOPET ZNIŽALA MEZDO.

Znižanje znese deset odstotkov. — Prizadeti so delavci v treh tovarnah.

Utica, N. Y. — Tri velike pletinarske kompanije so znižale mezdo svojim delavcem za deset odstotkov. Zadnja kompanija, ki je znižala mezdo, je McLaughlin Textile korporacija. V tem mestu je organiziran odpor delavcev proti brezmejnemu izkoriščanju. Delavci zahtevajo krajši delavnik in povišanje mezde. Depresija v industriji je dobra zaveznica podjetnikov. Na vzhodu se je depresija pokazala precej močno in podjetniki so jo porabili, da zlojni odpor delavcev.

Dozdaj so samo tri kompanije znižale mezdo tekstilnih delavcev, a pričakuje se, da jih bodo posnemale tudi druge kompanije. Kompanije ne čakajo, kadar je prilika ugodna za znižanje mezde, ampak napovedo takoj znižanje mezde.

Oropala 25 oseb.

Chicago. — Dva mlada fanta Wayne Holdren in Charles Smith sta bila v sredo aretirana, ker sta v par tednih napadla in oropala 25 oseb. Najrajši sta napadala in ropala voznike tak-sijev.

PROSVETA

GLAVILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Cene oglasov po dogovoru. Rokopisi se ne vračajo.
Narodina: Zedinjene države (izven Chicago) \$6.00 na leto, \$3.00 za pol leta; Chicago in Cicero \$7.50 na leto, \$3.75 za pol leta, in za izmuzstvo \$9.00.

Naslov za vas, kar ima stik s listom:
"PROSVETA"
2657-59 So. Lawndale Avenue, Chicago, Illinois.

"THE ENLIGHTENMENT"
Organ of the Slovene National Benefit Society.
Owned by the Slovene National Benefit Society.

Subscriptions: United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year; Chicago \$7.50, and foreign countries \$9.00 per year.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Datum v oklepaju n. pr. (Jan. 31-1928) poleg vašega imena na naslovu pisanja, da vam je s tem časovno potekla narodina. Ponovite jo pravočasno, da se vam ne ustavi list.

RUSKO POSOJILLO.

Rusija išče trideset milijonov dolarjev posojila v Ameriki za svoje železnice. V ta namen namerava spraviti obveznice za to vsoto v denar. Državni department je namignil, da je v poziciji proti temu posojilu. Nekateri dnevniki so padli po tej opoziciji, kakor pes na ogledano kost in so skušali dokazati, da je državni department v pravem, ako nasprotuje ruskemu posojilu.

Za svoje trditve so privlekli dokaze in argumente za las, da dokažejo, da je stališče državnega departmanta pravilno. Kot argument so navajali, da so ruski uradniki večkrat izjavili, da ne bodo držali svojih obljub. Navedli niso imen teh uradnikov in tudi ne povedali, ob kateri priliki so se tako izrazili. Kot važen argument navajajo, da ruske železnice obratujejo vsako leto z veliko izgubo. Pri tem pa niso navedli nobenih števil in tudi niso našli vzrokov, zakaj ruske železnice obratujejo z izgubo. K temu argumentu hudobno dostavljajo, kdo more garantirati, da bo denar porabljen za rekonstrukcijo železnice? Za tem pa sledi še bolj hudoben argument, ki pravi, da je cilj ruske vlade provociranje proletarskih revolucij po vsem svetu, torej tudi v Ameriki.

Ti argumenti ne drže. Zakaj? Oglejmo si jih od bližje. Ko je Mussolini iskal posojilo za svoj fašistovski poizkus, so nasprotniki fašizma podali javno svarilo, da ne bodo vpoštevali posojila fašistovskemu režimu, ko pa de ta režim. To je bilo povedano jasno in odprto. Tisti dnevniki, ki zdaj nastopajo proti ruskemu posojilu, niso takrat svarili proti posojilu fašistovskemu režimu, dasiravno je bilo jasno kot beli dan, da Mussolini ni dozdaj spolnil ene gospodarske obljube, dasiravno jih je dajal na kožo.

Ameriške železnice so bile pod privatno kontrolo v vojnem času v tako finem stanju, da so v vojnem času popolnoma odpovedale, ko so jih najbolj potrebovali. Šele pod vladno upravo so prišle železnice k sebi. In ko so bile zopet na trdnih nogah, so prišli privatni železniški interesi in jih zahtevali nazaj. Preden se je to zgodilo, so železniški interesi tudi kričali, da se ameriške železnice ne izplačajo. Nato so ti privatni interesi prilili strašno velike vode železniškemu kapitalu, sprejeti so bili novi zakoni in železnice danes plačujejo lepe dividende še od zvođenene kapitala. Mi ne želimo, da se v Rusiji kaj takega zgodi z železnicami, ampak navedli smo to kot dokaz, ako se železnice v Rusiji danes ne izplačujejo, se to ni dokaz, da se ne bodo izplačevale v prihodnosti. Ruske železnice so vladna lastnina in če ne bodo mogle plačevati same obresti od posojila, tedaj bo ruska vlada že poskrbela iz drugih virov, da bodo obresti od posojila plačane.

Smešen je pa argument, da je namen ruske vlade provocirati revolucije. Ako bi se reakcionarji po vsem svetu ne brigali zato, da se v Rusiji uvede zopet carski režim, bi se ruska vlada prav zanesljivo ne brigala, kaj počno reakcionarji zunaj Rusije.

Novi režim v Rusiji se trudi razviti industrijo in poljedelstvo in dvigniti splošno ljudsko izobrazbo na višjo stopnico, kot je bila pod carskim režimom. Da je to njen resen namen, je pokazala ob raznih prilikah.

Reakcionarji zunaj Rusije so smatrali Rusijo pod carskim režimom za kolonijo. Tako mnenje imajo še danes o Rusiji. Za to gre njih stremljenje za tem, da se ovira v Rusiji razvoj poljedelstva, industrije in splošne ljudske izobrazbe. Rusija se bo razvila tudi brez tuje pomoči, ampak za svoj razvoj bo potrebovala veliko več časa, kakor če dobi pomoč iz tujezemstva. V interesu vsega človeštva pa je, da se pospeki razvoj Rusije v industriji, poljedelstvu in splošni ljudski izobrazbi. Kdor nasprotuje razvoju industrije, poljedelstva in splošne ljudske izobrazbe v Rusiji, je nasprotnik napredka in človeški družbi. Človeštvo stopa le tedaj hitreje v svoji izpopolnitvi, ako se razvoj človeške družbe pospešuje povsod na svetu. Človeštvo ne more biti svobodno, ako je polovica človeštva ukovanega v duševne sponje in gospodarske ukove. To je vzrok, da je treba povsod, kjer se pokaže le prilika, podpirati razvoj industrije, poljedelstva in splošne ljudske izobrazbe.

Stavka v Coloradu

Ker obstojita v državi Coloradu dve organizaciji rudarjev in so logično nazori o potoku te stavke različni, je uradnik Prosvete dne 29. Jan. t. l. izjavila, da bi dala pristanj v listu, da se izmenjajo nazori slovenskih stavkarjev v Coloradu iz obeh taborov, ki so člani SNPJ. Takrat je uradnik izjavila, da se od vsake strani pobliži to dopis samo dvakrat, kar zaostaja, če se ne vsa potrebna vprašanja, ki so nastala v času stavke, rešijo na skupnih konferencah, kot je zaključil št. odbor na svoji januarski sedli. I. Dopisniki obeh taborov so imeli priliko v tem času podati svoje argumente dvakrat. Stvar je za uradništvo s tem zaključena.

Malo pojavnila.

Trinidad, Colo. — Kakor vse sedaj izgleda, gre stavka v Coloradu naprej in nje potek se nagiba v prid stavkarjem, dasi od časa do časa kateri obrne hrbet stavki. Prošli teden se je vršila tu preiskava industrijskega in delavškega odbora premogarjev. Pri tem je bilo odkrito veliko gnolobe, ki je bila dosedaj neznan. Gospodje sicer sprva niso verjeli, pa so bli sami pogledat v naselbine in premogorove, da so se tako prepričali. Dne 24. Jan. so se odpravili na Valdez, Colo., da se pripravijo o rešitvi, kar so pričeli izpovedati. Tam ostanejo 4 ali 5 dni, nakar se zopet vrnejo v Denver. Nato sledi pogajanja, ki pa, se mi sdi, bodo šla naprej bolj počasi.

V Prosveti dne 20. Jan. sem čital dopis sobratu Martina Kovača iz Agularja. On je proti organizaciji IWW in piše, da je C. F. & I. Co. poklicala organizatorje Wablijev v Coloradu. Zelo rad bi povedal sobratu Kovaču, naj se bolje informira in pregleda. Ako pa sam ne vidi, naj pokliče še svoja dva sodruza, da bodo drugič bolj natančno in resnično dopise kovali, kot so jih zadnjik. Piše, da na sejah IWW organizacije so govorniki same ženske in otroci. To pa ni res. Jaz prisostvujem skoraj vsaki seji in tako bi želel, da bi še tudi on udeležil teh sej.

Dalje piše, da on je član delavske organizacije že 30 let ter da sem bil jaz takrat še mali dečko, ki nisem imel pojma o delavskih organizacijah. To je resnica, ki jo rad priznam. Ni pa treba misliti, da sem sedaj tako mlad dečko, kajti tudi jaz sem že prekosil Kristova leta. Lahko pa rečem, da mlajša organizacija gre ložje z duhom časa naprej. Dopisnik pa naj si zapomni, da ne bo preteklo več mnogo let, ko bo vse delavstvo v Ameriki pripadalo k eni sami veliki organizaciji, to je k IWW. Dokler se ne bo to uresničilo, bomo vedno tepeni od kapitalizma.

Rojak Kovač tudi kliče Mike Lívodo, ako nima kosmate vesti, da se na oglaš. Mislim, da če bi je ne imel, da bi se. Če se pa, tedaj sem tudi njemu pripravljen odgovorjati. — Sobrat je SNPJ in ostali delavci, verjemite mi, da se ne bi spuščal v polemiko, toda neresnica me v oči bode. Dopisnik lahko sam vidi, kakšno veliko delo je napravila za nas organizacija IWW v Coloradu. Ako pa je res UMW delavska organizacija, za dobrobit delavstva, zakaj se dopisnik ni oglašal leta 1924 in tudi ona druga dva, ko so nam začeli premogarski podjetniki trgati plačo. O ne, takrat ste molčali.

Priznati moram, da ta mlada organizacija IWW nam je že sedaj pridobila \$1 dnevnega povilka mezde, ako bi še nič drugega ne storila za nas. Ako bi ta organizacija ne posegla vmes, bi še danes delali za \$4 dnevno. Zato svetujem dopisniku Kovaču, naj nikar ne hodi z neresničnimi dopisi na dan, ker se mu vsa javnost v Coloradu smeje na odprta usta. On pravi, da je Milka Sablich mladoletno dekle. Toda ona je veliko delavcev vzpodbudila s svojimi govori, da niso šli stavkovatiz.

Tudi ne vem zakaj dopisnika George Preskar in Frank Mihevc, ki podpirata Kovača, ne prideta z resnico na dan. Ali njiju tudi ne bode neresnica v oči? Zal nam je vsem članom SNPJ, da nas kliče Frank Mihevc in da nam tolmaci pravila

jednote. Rad bi ga vprašal, če so morda pravila jednote tiskana v kakinem drugem jeziku, da jih nas ostalih čez 40 tisoč članov ne razume? Ako so, tedaj se bomo obrnili na gl. odbor, da nam jih raztolmači, ne pa nanj.

Kličem vsem stavkarjem: Stojmo trdno, pa bomo dobili, kar zahtevamo!

Pozdrav! — Joe Bergoch.

VESTI IZ NASELINA

Pozor pred prevaranti!

Westville-Danville, Ill. — Pred par dnevi sta se tu pojavila dva prevaruha, ki prežita na naše člane, da jih na kakšen način opeharita. Govorita dobro hrvatski in slovenski. Vsa zunanost na njima je kazala, da nista poštna delavca. Radi tega prosim, da se ta dopis takoj objavi v Prosveti, da se ju bodo rojaki in člani vedeli čuvati v državi Illinois.

Ako se mi posreči, da ju dobim v roke, ju bom izročil roki pravice, kajti ta dva ptička, kot se slihi od več rojakov, želita njihro obogatiti na račun lahkovernih rojakov. Imata namazane jezike in pripovedovali so mi ljudje, da se v vsaki hiši izdajata za nekaj drugega. Omenjena tudi opominjam da se motita, ako mislita, da bošta živila na žulje naših poštnih delavcev. Kakor hitro bo mogoče, ju naznamim policiji, ker nikakor ne morem dopustiti, da bi naš poštni narod trpel.

Tolko za sedaj. — George Pintar, član št. 316 SNPJ.

Premogarji potrebujemo discipline.

Glencoe, O. — Premogarji na stavki 11. mesec potrebujemo discipline prav tako kakor vsakdanjega kruha. V tem smislu sem se nameril napisati par vrstic. Bojim se pa, da me ne bodo kateri prav razumeli v tem kritičnem času ob pol dvanajstih, kajti ura lahko odbije pogubonosne udarce, ki jih bo občutila ena generacija ali pa več.

Premislimo malo! Zavedno delavstvo vsega sveta gleda na nas. Povsod pobirajo prispevke in prostovoljne darove, bodisi v denarju ali obleki, ker se zavedajo, če naša organizacija zmaga, da bo to tudi njih zmaga. Kaj pomeni to za nas? To pomeni, da moramo imeti mi stavkujoči rudarji disciplino na vseh koncih in krajih, ne pa da kršimo naša pravila. Ko smo pristopili v premogarsko organizacijo, smo prisegli, da bomo zvesto spojnjevali pravila in druge zaključke v prid organizacije. Sedaj, ko organizacija v tem burnem času potrebuje zvestih članov, pa plijemo na našo prisoje v korist našim sovražnikom.

Vse je zakleto proti stavkujočim rudarjem: bankirji, biznismani in pridigarji raznih ver. Spijoni in provokatorji se hinljivo stavkarjem ter pritakajo nanje, naj upustijo, naj ne poslušajo glavnih odborikov UMW, naj se podajo in naj gredo na delo. Ponekod celo pritiskajo na lokalne unije, naj podpisajo dogovor z lastniki rovov brez gl. odborikov organizacije. Ali ni čudno, da smo vsi proti gl. odborikom, podjetniki in stavkarji; nihče jih ne mara. Stavkarji v vzhodnem Ohiju nečemo izvoliti drugih, samo fraze govorimo, okužene od provokaterjev in špijonov kapitala.

Premogarji, pred stavko, ko smo imeli veliko časa, bi se bili lahko vsaj malo priučili, kako vihteti vama avtili meč. Tako smo pa vse zanemarjali. Kdor se ne zna poslužiti tega orodja, ni sposoben tudi za drugega; je podoben volu v jarmu, ki ima roge, pa jih ne zna porabiti.

Ako hočemo zmagati in ko nam delavstvo vsega sveta želi zmage, je naša prva in sveta dolžnost sedaj ob pol dvanajstih, da se združimo vai kot en moč. Na naše odbornike pa sedaj ne gledamo, če so dobri ali ne, ker sedaj ni čas zato, da bi vodili boj proti odborikom UMW. Naš boj mora biti skupno naperjen proti premogarskim baronom. Ako to storimo, naj bodo tudi drugi z veseljem podpi-

veselica in poročilo.

Chisholm, Minn. — Na zadnji zabavi, ki jo je priredilo društvo št. 110 SNPJ v prid štrajkujočim rudarjem v Coloradu, je bila velika udeležba. Iskreno se zahvaljujem vsem udeležencem, ki so pripomogli do tako lepega uspeha.

Ker je odbor videl voljo članov in mladine, da so pri volji pomagati trepetim rudarjem, je sklenil prirediti drugo plesno zabavo v prid štrajkujočim rudarjem v nedeljo 12. februarja v Mahnetovi dvorani. Vstopnina za ženske 25c, za moške 50c. — Učjudno vabimo vsa bližnja društva v okolici in vse posamezne rojake, da se udeležijo te plesne zabave. Za lačne in žejne bo poskrbel za to izvoljeni odbor.

V vedno večjem obsegu se slišijo za delavstvo neugodne vesti, o štrajkih, zapiranju rudnikov in drugih industrijskih podjetij, o redukciji plač in v mnogih krajih o splošni brezposelnosti. Delavstvo je izročeno na milost in nemilost kapitalizmu, ki ne pozna nobene pravice, ne dolžnosti do delavskega razreda, kateri ustvarja bogastvo in blagostanje mnogotcem, temveč hlepi po vedno večjem izkoriščanju delavskih žuljev in teptanju človeških pravic. Vse to se bo godilo toliko časa, dokler ne pride delavstvo do spoznanja, da ono ustvarja vse bogastvo sveta, samo pa živetari v trpljenju, bedi in pomanjkanju. Ljudje bodo pozabili na vse krivice, ki se gode delavskemu stanu; pozabili bomo, da sta Sacca in Vanzetti umrli na raznju. Volili bomo zopet, kot bo ukazala demarna mašina.

Ne pozabite, da Coolidge ni vasa leta nič naredil odkar je v Washingtonu; jahal je električnega konjčka in na zapadu se obkele v indijansko opravo, pritrjeval kapitalistom, prejemal svojo plačo in vetiral vsako predlogo, ki je bila le malo naklonjena delavstvu ali farmerjem. Pred volitvami pa sem silila otroke iz katoliške šole, ki so rekli, da bo Coolidge "good president". (Yes, he is good for someone.)

Tukaj so se delavske razmere malo izboljšale ali depresije še ni popolnoma konec. Tudi pri Fordu še ne delajo po pet dni v tednu. Henry Ford je poslal vsako leto vsem delavcem koliko je kdo zaslužil račun domov, samo koncem preteklega leta ne. Menda ne mara, da bi njegovi delavci videli velikanke vsote, katere so v njegovi tovarni zaslužili, posebno nekatere, med njimi tudi moj mož. Dasi nisem zapisala koliko je zaslužil lansko leto, vendar vem, da je precej manjkalo do treh ničel.

Še nekaj: prejeli smo list "Delavec", ki trdi, da dela za združenje. Toda, kolikor vidim jaz, ne dela za združenje, kajti v njem vidim samo napade na gl. odbornike, kot da so že vso jednoto zapili. In Kristan, kot da je največji lump pod solncem. Veste, mr. Charley, Frank, Ernest Novak, Bartulović, itd., veselje me, da izhaja v naši naselbini slovenski list. Bi ga po možnosti podpirali, pa dokler bo njegov urednik človek, ki premeni svoje ime vsake kvarte in dokler ne dokažete ali ne razkrinkate kakšne večje grehe, kot te, da se je vzelo od treh milijonov premoženja \$50,000 in se jih posodilo v kraj, od koder prihajamo mi vsi. Ako ima kdo pravico kaj godrnjati, so to člani, nikakor pa ne sme brigati nič nečlanov. Kakor mislim, vi Mr. Bartulović še ne boste kmalu član, čeprav bi bili radi.

28. januarja se je vršila na westsidu Detroita zopet veselica in prid stavkujočim premogarjem. Ker se pa vsi iz vzhodne strani nismo mogli udeležiti iz enega ali drugega vzroka, zato smo v ta namen nekaj zbrali skupaj.

Darovali so po \$2: John Krahnz, Joe Černe, Mrs. F. Nagel in Mrs. D. Hubner. Anton Cedilnek \$1.50 in Frank Padar \$1. Skupaj \$10.50, katero vsoto vam pošiljam. V imenu stavkarjev se zahvaljujem vsem darovalcem! — K. Krahnz, nabiralka.

BARIKADE

Rimski teater.
Benito Mussolini Veliki dekretiral, da morajo italijanski fašisti v Ameriki in v drugih deželah gledati samo v Rimu, bi bilo dobro, ampak Benito mora poslati dovolj polente, samega gledanja je tudi fašist kmalu lačen.

Poline čaše prihajajo...
Veselite se, delavci! Ko Smith izvoljen, boste vsi pivo. Danes ga ne pijete.

Napredek na pokopališču...
Pogrebnik neke jednote je kel svoječasnno, da so oni dovali za 200 članov v treh secih, nato je behavo pristal. Za koliko ste pa vi? Mihi SNPJ. Sedaj pa pravi ta iste jednote, da so v prvi polovici leta napredovali SAMO za 20 članov. Na drugi strani je SNPJ v enem mesecu pridobil 20 članov v obeh oddelkih. Kdo preduje? — F. Z.

Vprašanja.
Kaj bi bilo, če bi zemlja stala na poti?
Kaj ne bi bilo?
Kaj bi bilo, da solnce otema?
Kaj ne bi bilo?
Zakaj so živali in ljudje na zemlji?
Zakaj so ljudje živali?
Sihaho, Bowen, Cole

Izlet v Lurd.
Urednik A. S. pravi, da po na božjo pot v Lurd. Povedal po kaj gre tja, najbrj pa po tamkaj, kolikokrat se je naš ko je reševal SNPJ rdečkar. To bo "easy", ker ga ljudski spodje ne poznajo. — Miha Ter

Poceni predsedništvo.
Drama v Cantonu: Za glazka vina — eto ti nove predsednika! — Najtečenaj.

Generalska mama.
Naše vojsko vodi mama s halnico v roki, zato pa je godla v naselbini. Nekateri pravi, da je to sad prohibicije, to ni vse. Krivo je tudi to, da vojaki nimajo hrbtenice. — O kritosrež, Menominee, Ma

Danes je drugače.
Slija: Zapisano je, da me mo ljubiti svojega bližnjega. Ziva: Oni, ki so to zapisali, niso imeli bližnjega. Lahko torej zapisali...

POGAJANJE MED STAVKARJI IN LASTNIKI PREMOGARJEV.
V ta namen nameravajo skleniti konferenco.

Cambridge, O. — Lastni premogorovov v Cambridge tritku so podvelj iniciativa, odpro premogovnike, ko je večjih družb naslovilo pismo uradnike lokalnih unij, v katerem jih vabijo na sejo, na kateri naj bi se razpravljalo o ne gočem sporazumu glede med med njimi in organizacijami premogarji.

Lokalne unije so bile naplene, naj izvolijo enega ali delegatov za to konferenco, jo sklicujejo lastniki premogovnikov. Če se bodo unije odzvali in izvolile delegate, je še vprašanje. Ze sedaj je namreč vidno, da nameravajo operativni znižati mezdo, ker trdijo, je l. 1924, ko je bila podpisana jacksonvillska mezdna pogodba, bila kompeticija med lastni premogorovov tako velika, niso mogle družbe, ki so posale pogodb, spraviti svoje produktov na trg.

Družbe kažejo na veliko izbo na mezdi, ker so premogorovi zaprti in občutno izkolni, so jo utrpeli trgovci, ker ni običajnega prometa. Vredno je po njih mislih konferenca, se poravnajo spori in neopogodbna potrebna.

menjenega dne vsota \$24. zneje je še nabral brat Mravljie \$2. Darovali so: J. Dolgan \$1, po 50c: Mary K. in Louis Krečić. Skupaj vsota \$26, katero vsoto smo osiali na društvo št. 292. Pa. — Lepa hvala vsem!

Charles Benezol, tajnik.

Chisholm, Minn.

Na zadnji zabavi, ki jo je priredilo društvo št. 110 SNPJ v prid štrajkujočim rudarjem v Coloradu, je bila velika udeležba. Iskreno se zahvaljujem vsem udeležencem, ki so pripomogli do tako lepega uspeha.

Ker je odbor videl voljo članov in mladine, da so pri volji pomagati trepetim rudarjem, je sklenil prirediti drugo plesno zabavo v prid štrajkujočim rudarjem v nedeljo 12. februarja v Mahnetovi dvorani. Vstopnina za ženske 25c, za moške 50c. — Učjudno vabimo vsa bližnja društva v okolici in vse posamezne rojake, da se udeležijo te plesne zabave. Za lačne in žejne bo poskrbel za to izvoljeni odbor.

V vedno večjem obsegu se slišijo za delavstvo neugodne vesti, o štrajkih, zapiranju rudnikov in drugih industrijskih podjetij, o redukciji plač in v mnogih krajih o splošni brezposelnosti. Delavstvo je izročeno na milost in nemilost kapitalizmu, ki ne pozna nobene pravice, ne dolžnosti do delavskega razreda, kateri ustvarja bogastvo in blagostanje mnogotcem, temveč hlepi po vedno večjem izkoriščanju delavskih žuljev in teptanju človeških pravic. Vse to se bo godilo toliko časa, dokler ne pride delavstvo do spoznanja, da ono ustvarja vse bogastvo sveta, samo pa živetari v trpljenju, bedi in pomanjkanju. Ljudje bodo pozabili na vse krivice, ki se gode delavskemu stanu; pozabili bomo, da sta Sacca in Vanzetti umrli na raznju. Volili bomo zopet, kot bo ukazala demarna mašina.

Ne pozabite, da Coolidge ni vasa leta nič naredil odkar je v Washingtonu; jahal je električnega konjčka in na zapadu se obkele v indijansko opravo, pritrjeval kapitalistom, prejemal svojo plačo in vetiral vsako predlogo, ki je bila le malo naklonjena delavstvu ali farmerjem. Pred volitvami pa sem silila otroke iz katoliške šole, ki so rekli, da bo Coolidge "good president". (Yes, he is good for someone.)

Tukaj so se delavske razmere malo izboljšale ali depresije še ni popolnoma konec. Tudi pri Fordu še ne delajo po pet dni v tednu. Henry Ford je poslal vsako leto vsem delavcem koliko je kdo zaslužil račun domov, samo koncem preteklega leta ne. Menda ne mara, da bi njegovi delavci videli velikanke vsote, katere so v njegovi tovarni zaslužili, posebno nekatere, med njimi tudi moj mož. Dasi nisem zapisala koliko je zaslužil lansko leto, vendar vem, da je precej manjkalo do treh ničel.

Še nekaj: prejeli smo list "Delavec", ki trdi, da dela za združenje. Toda, kolikor vidim jaz, ne dela za združenje, kajti v njem vidim samo napade na gl. odbornike, kot da so že vso jednoto zapili. In Kristan, kot da je največji lump pod solncem. Veste, mr. Charley, Frank, Ernest Novak, Bartulović, itd., veselje me, da izhaja v naši naselbini slovenski list. Bi ga po možnosti podpirali, pa dokler bo njegov urednik človek, ki premeni svoje ime vsake kvarte in dokler ne dokažete ali ne razkrinkate kakšne večje grehe, kot te, da se je vzelo od treh milijonov premoženja \$50,000 in se jih posodilo v kraj, od koder prihajamo mi vsi. Ako ima kdo pravico kaj godrnjati, so to člani, nikakor pa ne sme brigati nič nečlanov. Kakor mislim, vi Mr. Bartulović še ne boste kmalu član, čeprav bi bili radi.

28. januarja se je vršila na westsidu Detroita zopet veselica in prid stavkujočim premogarjem. Ker se pa vsi iz vzhodne strani nismo mogli udeležiti iz enega ali drugega vzroka, zato smo v ta namen nekaj zbrali skupaj.

Darovali so po \$2: John Krahnz, Joe Černe, Mrs. F. Nagel in Mrs. D. Hubner. Anton Cedilnek \$1.50 in Frank Padar \$1. Skupaj \$10.50, katero vsoto vam pošiljam. V imenu stavkarjev se zahvaljujem vsem darovalcem! — K. Krahnz, nabiralka.

Vesti iz Jugoslavije

NOVO OZRAČJE V BEOGRADU.

Italijansko mnenje o razvoju jugoslovanske - italijanskih odnosajev.

(Izvirno.)

Vest, da se je odločil rok za jugoslovansko-italijansko pogodbo po daljših pogajanjih med jugoslovanskim zunanjim ministrom dr. Vojom Marinkovićem in zastopnikom italijanske vlade v Beogradu, generalom Boderrom, podaljšal za pol leta, to je do 27. julija tega leta, se je v italijanskem časopisju zabeležila kot dogodek, ki ni posebno važen. Časopisje je dobilo migljaj od italijanskega zunanjega ministrstva, da bi morebitne graje in očitke ne kvarili nadaljnega zadovoljivega razvoja dogodkov. V Beogradu zato ni bilo čutili slabega razpoloženja ali na drugi strani pa tudi ni bilo nič izpodbujevalnega, kajti fašistični listi pač ne morejo kar čez noč preskočiti iz skrajno žaljivih psov v ljubezno laskanje. Izjemo v tem pogledu dela predvsem te fašistični list "Piccolo," ki ne more zatajiti tudi ob tako važni priliki svoje pristranskega judovstva.

"Piccolo" namreč pravi, da so na tistega, ki je tudi v najkročljivjših in najtežjih trenutkih italijansko-jugoslovanskih odnosajev opominjal diplomacijo v Beogradu, da je v njenem interesu, če v svojih odnosajih z Italijo ustvari ozračje lojalnega zaupanja in iskrenosti — sedanjí znaki sporazuma povod iskrenega zadovoljstva.

"Piccolo" se veseli teh znakov, ker so po njegovem mnenju in mišljenju odgovor jugoslovanskega zunanjega ministra na očitke jugoslovanske opozicije v narodni skupščini in pa na oni članek "Samouprave," glavnega glasila narodno radikalne stranke v Beogradu, ki je plediral za prijateljstvo z Italijo. In pravi dalje, da bi vsaki pametni človek moral imeti občutek, da poulične demonstracije, ki so se vršile po jugoslovanskih mestih, morajo imeti edino slabe posledice, kakor je moglo biti za vsakega, ki brez predsodkov in s simpatijo zasleduje notranje razmere Jugoslavije popolnoma jasno, da se bo jugoslovanska zunanja politika po raznih valčkih, ki jih je do sedaj plesala, morala vrniti k svoji sosednji velesili — Italiji.

Nadalje pravi "Piccolo," da vse kaže, da se po dolgi skrajni tri leta trajajoči krizi, v kateri je bilo tudi zelo živahnih trenutkov, uspostavijo dobri odnosaji med Italijo in Jugoslavijo in da ravno dospelje prijateljskega pakta med obema državama napravi konec dobi državnih spletk proti Rimu, katera pa nikakor ni bila brez koristi, če je prepričala beograjske vodilne kroge o neizpodbitnosti naslednjih treh važnih dejstev:

1. da niti laskanje niti grožnje ne morejo naginiti Italije, da bi popustila glede statusa quo na Balkanu, kakor so ga ustvarile mirovne pogodbe.
2. da je nameščanje tej in oni velesili za zvezo v svrhu ostrašanja Italije pač zaman in more prinesiti le zelo težka razočaranja.
3. da je nes pametno in nevarno, če se zahteva, da naj bi Italija še dalje rabila kot pasivni predmet igri nestalne notranje jugoslovanske politike.

Gospod zunanji minister dr. Marinković morda ni prepričan o vsem tem, toda brčkone je, vsaj o potrebi, da se ohrani prijateljska pogodba, in tudi o tej potrebi, da ga je moralo prepričati dejstvo, da je okoliščina, da se niso ratificirale nettunske konvencije, povzročila jugoslovanskim ministrom od Nincića do Marinkovića nepretrgano vrsto polemov. Celo nes pametno tolcemanje francosko-jugoslovanske pogodbe, da je naperjena proti Italiji, da je več škodovala, kakor pa koristila jugoslovanskemu prestižu in aspiraciji. List pravi dalje, da se danes razume v Beogradu vse to, da se pa tudi razume, da bi bilo napacno, če se je skušalo ugoditi

opoziciji, ki je obkladala vlado z izdajalci, ker je hotela vpostavliti stalne prisrčne odnoseje med Italijo.

Predvsem pa je treba premagati v Jugoslaviji neke žrtve "mrte točke," piše list dalje. Svoječasna demisija gospoda Nincića je namreč dokazala, da ima Jugoslavija neke aspiracije, katerim se mora Italija kar najodločneje ustavljati. Storila je to v tedanjem ustaljeni storila in ravno tako budno pazi nedotakljivost in neodvisnost Bolgarije, kakor bo tudi vedno na strani Grčije, ako bi šlo za njene pravice glede Soluna. Glavna točka nesporazuma med Italijo in Jugoslavijo je pač ta, da se v Jugoslaviji ponavljajo nekdanje avstrijske sanje o gospodstvu do Egejskega morja, in če se v Beogradu lojalno premagata ta mrtva točka, bo po obnovi dobrih odnosajev z Italijo gotovo sledila formalni korektnosti tudi iskrena prisrčnost. Italija kot prijateljica bi, dasiravno bi vztrajala na balkanskem status quo, pomenjala močno oporo Jugoslaviji tudi glede na njene notranje razmere, kjer se neuspehi v zunanji politiki izrabljajo v razkrajalne in razdorne namene, tako, da je ogrožena celo že vidovdanska ustava. Dobri odnosaji z Italijo so svoječasnno omogočili Pašiću, da je mogel odločno nastopiti proti razdiralcem, dočim pa so slabi uspehi iskanja zavezništva proti Italiji le okrepili nasprotnike državnega edinstva. In to dejstvo mora biti sedanji beograjski vladi povod, da se orijentira napram Rimu.

Tako se pač more upati, nadaljuje "Piccolo," da bodo pogajanja med Beogradom in Rimom obrodila zaželjeni dobri uspehi. Izključeno je pač, da bi se Italija odrekla čemurkoli, toda Beograd more biti prepričan, da Italija ne stremi po teritorialnem gospodstvu na Balkanu, ker je nešteto dokazala s svojim lojalnim izpolnjevanjem pogodb, da nima takih namenov. Seveda pa beograjska vlada ne sme pozabiti dobljene lekcije in bo morala skrbeti za italofilske vzgojne političnih strank in naroda z enako vztrajnostjo, kakor se je dosedaj delalo v nasprotnem smislu... To delo bo sicer dolgotrajno in bo zahtevalo veliko potrpežljivosti, toda izkušnje dosedanje krize so pač dokazale, da je že nujno potrebno, da se v tem oziru nekaj izpremeni. Dosedanja doba sovrznosti pa je poučila tudi Italijane, tudi tiste, ki so bili bolj naklonjeni Jugoslaviji, da se ne sme tako hitro verjeti iskrenosti Jugoslavije, toda, če že leži edina rešitev, ki jo narekujejo obojestranske koristi, v prijateljstvu, je upanje, da pride do take rešitve, četudi preveč optimistično, pa vendarle pametno.

Iz izvajanj tega fašistovskega glasila, ki so prav zanimiva, je torej razvidno, da sta prišli obe meščanski državi, Italija kot Jugoslavija, do tega, da je zblizanje med obema državama zamenkrat nujno potrebno, kajti v nasprotnem slučaju bi bili v veliki nevarnosti vsi gospodarski interesi obeh: jugoslovanske in italijanske vlade. Meščanstvo in Italiji in Jugoslaviji je sedaj pač spoznalo, da je notranji in zunanji mir nujno potreben, ako se hoče čimprej doseči notranjo konsolidacijo države.

Mislimo, da je rešitev tega važnega problema ne samo v tem, da se zunanje politični mnenje Italije kot Jugoslavije, ena proti drugi državi, rešijo za enkrat samo s premirjem. To premirje bi moralo biti stalno. Kar pa seveda ne bo držalo, kajti v Jugoslaviji je kakor tudi v Italiji že taka vlada, ki na stalno premirje sploh ne more misliti. Do premirja so gospode v Rimu in Beogradu pač prišli dogodki in pa bojazni, da v slučaju, ako bi tirali svojo politiko do skrajnosti, bi morali slejko prej podleči inozemski ali pa tuji predmeti in premoči. V tem oziru niso razmere niti v Italiji niti v Jugoslaviji prav rožnate.

Rešitev bi bila mogoča le v vzajemnem sodelovanju delavskega in kmetijskega razreda o-

beh narodov. Tega pa ni. Za to bomo slejkoprej morali ostati na vsako tako prorokovanje teh ali onih listov samo pesimistični.

Veliko dajo na kraljevo fast.
Preje so v Avstro-Ogrski prav pošteno obsodili nesrečnike, ki so zavedno ali potizvedno žalili Njegovo Veličanstvo cesarja Franca Josipa ali pa pozneje Karla (zadnjega). Takoj si dobil par let. Ker pa se od tedaj še niso preveč razmere spreminile, je ostalo tudi v Jugoslaviji nekaj podobnega. Za razžaljenje kralja Aleksandra, ali sploh kraljeve familije v Jugoslaviji dobiš takoj pet ali še več let zapora. Baš te dni je bil obsojen seljak Djordje Uvalina pred sodiščem v Novem Sadu na pet let, ker je razžalil kralja. Tudi najvišje sodišče v državi je sodbo potrdilo, in seljak bo premišljeval radi par nepremišljenih besed v ječi — celih pet let.

Pri rubežni obstreljen. Pri seljaku Franu Strniću v Kupčini pri Kalovcu se je vršila rubežni zaradi nekega zamujenega plačila. Strnić se je komišilji upri in napadel kancelista, ki je vodil rubež. Orožnik je streljal na Strnića in ga težko ranil. Prepeljali so ga v bolnico.

Smrtna kosa. V Ljubljani je umrl hišni posestnik in mesarski mojster Franc Sever. — Na Viču je umrl v 63. letu starosti gostilničar, trgovec in posestnik Ivan Robežnik. — V mariborski bolnici je umrl šletni delavec Florijan Vabić iz Smolnika pri Rušah. V bolnico so ga pripeljali, ker mu je pri podiranju drevja v Grisoldovem gozdu visoko na Smolniku težak hlood popolnoma zdrobil levo nogo. Širomak je bil tako zdelan, da niso mogli faseti že pripravljene operacije ter so mu le po možnosti olajšali muke zadnjih ur.

IZ PRIMORJA

Fašistična oblast je razpustila goriško "Zadržno zvezo." Gorica, 19. jan. — Prefekt je danes s posebnim ukrepom razpustil načelstvo in nadzorstvo Zadržne zveze, najmočnejše slovenske gospodarske organizacije na Goriškem. S tem ukrepom oblasti, ki kaže, da se je začela sistematična demontaža gospodarskih organizacij pod Italijo živih Slovanov, je bil zadan za Gorico hud in morda smrten udarec zadržnemu gibanju, na katerem stoni vse gospodarsko delovanje Slovencev v Julijski Krajini.

V goriški Zadržni zvezi, ki je bila v rokah krščanskih socialcev, je bilo včlanjenih okrog 170 slovenskih kmetijskih, gospodarskih, mlekarških in drugih združg, posojilnic in hranilnic, med njimi konzorcij "Goriške traze."

Poitalijančevanje priimkov. Po dolgem preporu — ljudje pač nimajo časa, da bi se bavili s tem vprašanjem — se je na tržaški prefekturi vendarle zopet nabralo toliko prošenj za izpremembo, poitalijančevanje priimka, da se je izplačalo oni "posvetovalni komisiji strokovnjakov," ki je v ta namen dodeljena prefekturi, da se je zopet sešla in pretresla zaprosene izpremembe. Vloženih je bilo vseh skupaj 105 prošenj, kar je za približno dva meseca pač precej počilo številce. Navajamo le nekatere značilne izpremembe: Anzulovich v Auxilio, Bach v Bachi, Blisach (Blizjak) v Bissli, Carboncich (Karbončić) v Carboncini; Černko v Cernico, Clupacech (Klupaček) v Pace, Dworzak (Dvorak) v Dorsa, Freiberg v Friberti; Gardevichš (Grdevjč) v Gardeni; Gargurevich v Gregorini; Gel v Gerli; Helmecke v Elimi; Helzenhuber v Uberti; Hirn v Ireneri; Jaman v Giamani; Jurjevci v Giorgini; Luft v Laria; Matschegg (Matschek) v Macci; Poccocci (Počka) v Poggio; Poliak (Poljak) v Polia; Punzengruber v Punzini; Repich v Repini; Romanyzyn v Romani; Schajovic (Šajveč) v Sevaldi; Schorn (Šorn) v Sorini; Svitc (Zivec) Anton v Sivini; Škerbec Alojzij v Schorbin; Suppan (upan) (generalni ravnatelj javnih skladišč, Ljubljana) v Suppani; Trobec (Trobec) v Trobelli; Umek v U-melli; Weber Marij v Tessitore; Ziderich (Zidarič) Josip v Zideri.

ZDRAVSTVO

Pojudna beseda o higijeni in skrbi za zdravje.

HIGIENA GIBAL, DIHAL IN KRVNEGA OBTOKA.

Gibala, dihala in krvni obtok so v svojem delovanju v tako ozki zvezi, da jih ni mogoče obravnavati posebej, marveč v celoti. Kajti ako gojimo eno, gojimo istčasno tudi drugo, delo gibal zavisi od dela dihal in krvnega obtoka. Medsebojna vez omenjenih trojice je oksikovanje, t. j. sprejemanje, doajvanje, oddajanje in uporaba kisika. Kisik za telo neobhodno potreben doajvamo v telo z dihanjem; potreben je za telo ravnotako kakor hrana: dojenček potrebuje za 1 kg svoje telesne teže v 24 urah 26 g kisika, deček 17 g, odrasli človek le še 11 g. Kri posreduje zvezo med vsemi telesnimi celicami in zunanjim svetom, dovažajoča kisik in hranilne snovi. Če naj ostane ravnovesje v vseh funkcijah našega telesa, mora odgovorjati krvni obtok in množina kisika. Večje telesno delo zahteva večjo množino kisika. Če naj torej telo vporabi večjo množino kisika in odstrani istotako večjo množino ogljikovega dvokisa, se mora povečati delovanje dihal, kar se javi na zunanji s pospešenjem dihalnega ritma in poglodbitvi posameznih dihov. Pri teku n. pr. se nevajen človek zaduha, znamenje, da je pri večjem delu gibal potrebno hitrejše in izdatnejše dojaviti kisik. Množina kisika uporabljene v telesu je vedno sorazmerna velikosti telesnega dela. Vsakdo je že sam na sebi opazoval še drugo posledico večjega telesnega dela: srčni utrip je jačji in hitrejši, kar pomenja, da se tudi srce prilagodi na večje zahteve z pospešenjem ritma, z večjim številom utripov in z pogajanjem večje množine krvi z vsakim utripom v krvne cevi.

Ze od pamtiveka je znano, da telesno gibanje krepi človeka, da veča njegovo telesno moč in danes vemo s sigurnostjo, da pravilno telesno gibanje jača delo v vseh njegovih sestavinah in z njim vred tudi človekova obrambna sredstva. Danjšnji kulturni človek ni več človek narave, kakršni so bili njegovi predniki v pradavni dobi. Življenje in življenjski običaji so danes tako daleč proč od narave, da potrebuje človek nujnega nadomestila za ono telesno gibanje, ki je bilo pri naravnem človeku pogoj njegovega življenjskega obstoja. Kakšna je razlika še danes n. pr. med pripadniki nomadskih in kulturnih narodov v tem oziru. Če si prvi zaželi mesa za obed, mora na lov, da ubije ali ujame zverjad, dočim ni treba drugemu več kakor par besed v telefon ali kvečjemu par korakov v mesnico. Kakšna razlika je med posameznimi opravili danes in nekdanj n. pr. v kuhanju, donšanju vode, pripravljanju obleke itd. Nektanje telesno delo spojeno z gibanjem nadomestujejo čedalje bolj stroji in plini, telesno delo se nadomešča z dvigom kulture z umskim delom, kar vodi v nenaravno in nezdravo stanje. Kajti zmanjševanje telesnega dela na račun povečevanja umskega dela moti ravnovesje v funkcijah telesa. Izkušnja je pokazala, da se to ravnovesje vzlic temu da obdržati in sicer tedaj, če skrbimo za primerno gibanje in prostem času. To gibanje je mnogolično, skrb zanj označujemo z izrazom: telesna vzgoja.

Pomen telesne vzgoje. Namen telesne vzgoje je zagurati človeku zdravje, kateremu je podlaga ravnovesje vseh življenjskih funkcij in pravilno delovanje vseh organov. Telesna vzgoja ne prinaša človeku nekaj novega, marveč vzroča razvoj onih sposobnosti in moči, ki bi drugače ostale nerazvite, povečuje delazmožnost vseh organov in s tem ojačuje naravne obrambne sile telesa. Telesna vzgoja preobrazuje človeka in ga dela sposobnejšega za delo, daje mu prednosti v boju za obstanek.

Številna vzgoja mora so

četi o pravem času, zgodaj, kajti nevarnosti za pravilni razvoj telesa so v prvih letih življenja največje. Obe glavni periodi telesne rasti padeta v dobo med 4. in 10. ter med 13. in 18. leto in ravno v tem času je treba predpreti telesne celice s kolikor mogoče popolno prehrano, ki jo nudi telesna vzgoja.

Pri telesni vzgoji vporabimo vsa sredstva, ki vodijo do cilja h ukrepitvi in ureditvi telesa, zlasti pa se koristimo z onimi sredstvi in metodami, ki vodijo k negi gibal, dihal in krvnega obtoka, to so telesne vaje (telovadba), doma ali v telovadnici ali na prostem obsegajoče proste vaje, vaje z orodjem in vaje na orodju, igre, hoja, pošizletji, turiztika, plavanje, veslanje, vsi zimski sporti, kakor drsanje, sankanje in smučanje, dalje kolosarjenje, lahka in teška atletika, nogomet, hazena itd.

Rezultati telesne vzgoje se opazijo najbolj očitno na povečanju telesne moči, odebelenju kosti, razširjenju prsnega koša, odebelenju in povečanju izdatnosti mišic. Razvoj mišic se ne sme vršiti enostransko ali forsirano, marveč kolikor mogoče splošno naravno in neprisljčno. Zavrati je enostransko telovadbo na drog in bradlji, kjer se razvije zlasti zgornji teup nad ostalimi proporcijami (telovadski okrogli hrbet). Zato so bolj priporočljive naravne vaje, kjer se ni bati enostranskega razvoja. Napačen pa bi bil sklep, da so vse enostranske vaje nesmiselne ali celo škodljive. Pri otrocih je g. pr. hrbtno in trebušno mišičevje zelo slabo razvito tako, da mnogokrat ne more obdržati hrbtnice v naravni legi. Zato so potrebne posebne vaje za ojačanje hrbtnice in trebušnega mišičevja. Take enostranske vaje za določeno skupino mišic ali okostje so podlaga zdravnim ali lepozdni (ortopedski) telovadbi. Vaje, ki delujejo na mišičevje, so večvrstne, kajti delo, ki se od mišice zahteva ni vedno enako: zdaj je hitro in kratkotrajno, potem počasno in težno, nato zopet nezgato in ponavljajoče. Mišice se eni ali drugi vrsti vaj, ki se kažejo ponavljajo prilagodijo tako v svoji obliki kakor tudi v svojem delovanju. Mišice, od katerih se zahteva težkega dela, se odebele, nekoliko skrajšajo in izgube na gibčnosti. Druga skupina obseja vaje, pri katerih se mišice do skrajnosti raztegnejo in hitro zopet skrečjo, pri tem pa vrše le manjše in kratkotrajno delo. Pri takih vajah se mišice ne odebele toliko, marveč postanejo daljše, gibčne in elastične. Slednje so vaje, pri katerih ne zahtevamo od mišic velikega pač pa dolgotrajnega dela, mišice se zmerno raztežajo in krečjo, zopet raztežajo in krečjo. Tudi pri teh vajah se mišice ne odebele mnogo, nego pridobijo lastnost porabljeni snovi bolj ekonomično, delati torej štedljivejše. To svojstvo dela mišice trenirane.

Mišice prejema svojo moč za izvršitev dela od presnavljanja hranil in za to presnavljanje potrebnega kisika. Te snovi mora mišici dojaviti kri, zato opazimo v mišici, ki dela, da dobiva 5 do 10 krat več krvi nego mišica v miru. Zato povzročajo telesne vaje večjo potrebo hranil in večjo tvorbo presnavljanih produktov, kar zahteva povečanega dela od dihalnih organov srca. V miru vdih in izdih človek vsakokrat — in to je 15 krat na minuto — po 500 cm³ zraka, to je v petih urah 2250 l zraka, med tem ko pri zmrni hoji vdih vsakokrat po 2250 cm³, to je pri returni hoji 10.125 l, kar dosega skoraj celodnevno vporabo zraka v miru. Tako povečana množina zraka ugodno vpliva na delovanje pljuč. Sreč odgovarja zahtevam, katere postavljajo nanj telesne vaje, s tem, da prvič poveča množino krvi enega utripa, poveča torej krvni tlak in drugič pomnoži število utripov. Pomnoženo delo mora srčno mišico utrditi in ojačati. Vaje morajo

biti prilagodene stanju srca, da ga ne oškodujejo. Pomnoženo srčno delo povzroča povečanje srca, ki se mora razvijati polagoma in enakomerno v vseh delih srca. Prenaporne telesne vaje, neodmerjene moči srca imajo za posledico, da se srčna mišica raztegne in se povečajo samo srčni prekati. Tako nastaja razširjenje srca. Večji krvni tlak razširi tudi arterije in jih uredi. Ob pomanjkljivi vaji in nepripravljani prehrani ali ob prevelikih naporih popusti elastičnost arterij in se pojavi zvapnenje, ki ima pri ponovitvi naporov lahko težke posledice. Telesne vaje povečujejo tudi število rdečih krvnih telesic in množino krvnega barvila.

(Kofec Jur.)

J. Suchy: DVE ZAVETIŠČI

V Ljubljani rasto gostilne kakor gobe po obilnem dežju. Posebno odkar povsod točijo "dalmatince".

Gotovo je, da so, kakor v vsakem kraju, tudi v Ljubljani med raznovrstnimi gostilnami posebno prikupna pribežališča, ali še bolj zavetišča za šejne kakor tudi za samcate duše.

Mik teh zavetišč je ali v dobri bližini ali pa v udobnem, družabnost skoraj izzivajočem lokalu. Posebno ob simskih večerih. Pri peč. —

Prva vrsta teh zavetišč je ustvarjena samo za šejne duše. V drugo vrsto pa, ki nudi nekakšno, vsaj navidezno udobnost, spadajo zavetišča za osamljene duše, ki iščejo prijetne zabave, razgovorov, smeha, skratka — razvedrila.

Poznam v Ljubljani več takih lokalov. Zaradi pličega prostora se dotaknem samo dveh. Po vsem pa takoj, da nočem delati "birtom" nikake reklame.

Tam nekeje v centru mesta, nekako v areli med "Figovcem" in "Štruklji", je tak lokalček, ki ga posejajo bolj zaradi udobnosti nego zaradi drugih dobrin. Tu se zbira vse, kar "leže nujno" — literarne veličine, slikarji in upodabljaoci umetniki, komponjeti in kritiki ter — kibični vseh teh. Drug drugemu podajajo vrata navznoter in spet navzven. Samo da pride pravi, pa je debata v polnem teku in razburjenje duhov na višku.

Ni ga vprašanja, ki ga ne bi reševali v tej "universitati literarum".

Atomi in molekuli so tu jedva še varni pred nadaljnjim razcepiljenjem; prasnovi so tu v svojem elementu; anatomija, fizika in matematika so tod samo igračke in zgodovina sega le-tu do neznanih časov; literatura se poglablja preko Dilingiskana, Konfucija in Laotseja v možnost mišnih razikovanj svojih sledov pri predpotopnih narodih; metemfalozna raja v vseh odtenkih in že se tudi pojavlja možnost ugotovitve pravega namena obstoja slepiča v desnem črevesju.

Vsi ljudje, stari in novi jeziki so tam doma; upodabljaoci so au fait na vseh poljih fetišizma, pšeniši pri pračloveku pa vse doli do zamurcev in zamurkeji. Slikarjem so znane vse prehistorične forme novejšega kubizma in futurizma in najdbe v Glazolu ter prerakanja raziskovalcev glede teh jim vsiljujejo kvčjemu sardoničen pomeh. Skratka, tu se realizirajo vse utopije. Vse je v nekaknem razmahu in v drugem prostoru — v točilnici — se razlega navadno zelo neubrano petje, spremljano po hiravi in klavi kitari. V zadnjem prostoru pa se stiskajo pri peč in po koteh za štirimi mizami — zaljubljenici in taki, ki bi to radi šele postali.

Pozelja in proza.

Na potu v večnost, ki končno loči žive od mrtvih, na tistem dolgem potu nekako pri sredi ceste, nekaj posvečenih svetnikov, ki ga Velika pratika slika v spremljavo goske, stoji vsem živim znana gostilna, daleč naokrog sloveča kot sanktuarij za poznavalce dobre kapijice.

Le-tu se vrše pompozne pojedine, ki jih zalivajo hekatombe najrazličnejših vinskih letnikov. Tod se preizkušajo vsi odtenki

ultravijoletnih žarkov z ozirom na njihovo učinkovitost na oni kos obraza, ki sliši na ime nos.

V tem eliziju so prostori — kakor povsod drugod — različni, v kolikor gre za pogrebece prvega in pogrebece drugega razreda. Zakaj tudi tukaj — skoro že na pragu večnosti — ne najdeš enakosti... Čim "lepši" je pogreb, tem več gostov na polni prostore po vrnitvi iz poti, kakor je pač razpoloženje, vreme, cesta, številka v mesecu in — šejja.

Slučajnemu gostu, recimo tujcu, mora biti prav čudno pri arcu, ko vidi svečano opravljene goste v črnih oblekah, dame v čraih, do tal sezgajočih pajčolanih, vdove, ki jih je usmiljeno srce zavedlo aem, da pozabijo na bridko smrtno koso in vsaj trenutno prestanejo s tarnanjem. "Vino pellite curas in otrajate solze" bi moralo biti prav za prav vidno geslo v tem predposlednjem zatočišču.

Pravijo, da gospodar hiše vsak dan prebira vse šurnale, pričenec z zadajo stranko, kjer so običajna črna obrobljena obvestila o umrlih. Sicer imajo to navado tudi ljubljanske dame, ki značno pri "dopisih" ter prestanejo pri dnevnih novicah. Vsek po svojo. Tu pa vemo, da se nato, ko so vsi listi prečitani, vrše dolgočajna posvetovanja quoad mensam tabulamque, glede jedi in pičaje. Zakaj navali so različni — kakor tudi pogrebi, od prvega razrada navzdol — po šelji in — mošnjaji.

To sta tedaj dve zavetišči, eno za one, ki so še na potu, in drugo za one, ki se vračajo...

Še ena Mussolinijeva usurpacija.

Rim, 9. febr. — Fašistovski "veliki svet," to je izvrševalni odbor fašistovske stranke, je sklenil, da se inkorporira v vlado, to je da postane del vlade. Pred neka dnevi je Mussolini na enak način inkorporiral fašistovsko milico v italijansko redno armado.

Francoška letalca v Washingtonu.

Washington, D. C. — Francoška letalca Costes in Lebriz, ki sta pred štirimisi meseci poletela iz Pariza v Južno Ameriko in od tam preko Centralne Amerike in Mehike v Združene države, sta v sredo priletela v Washington. Bila sta siljajno sprejeta.

Plesala v snu in si izpahnila nogo.

Lorain, O. — Mrs. Geo. Stalzer je sanjala, da pleše charleston. Pri tem se je naglo zbudila in znašla se je na tleh v silni bolečini. V sanjah je sunila z nogo tako močno, da si jo je izpahnila v boku.

Samomor neznanke ženske.

Chicago. — Polcija skuša identificirati truplo neke 30-letne ženske, ki je v sredo skočila v jezero. Ženska je imela na sebi črno obleko. Truplo je potegnili z vode George Capener, policaj v Furniture poslopju.

Samomor.

Chicago. — Andrew Rodenski iz Nilesa, Ill., oče šestih otrok, se je v torek ustrelil na svojem stanovanju. Poprej je še skušal ustreliti svojo 16-letno hčerko, ko se je ta vrnila s šole, a je pobežala. Njegove žene ni bilo ob tistem času doma, ker je delala v neki trgovini. Rodenski je storil dejanje v pijanem stanju.

Hrbotobol, lumbago, revmatizem.

Hitra in gotova pomoč s Red Cross ledičnim obliem.

Zakaj bi trpel še en dan, če vam bo ta glavni oblii pomagala tako hitro in zadrege. Ako pripelate Red Cross ledični oblii na bolno mesto, hotele delati gorke, podpre in udobnost. Zdravilo se vasa v sedel bolnice, kakor skorost žudeča igrina.

Rdeče flanelasto oasje vsebuje gorke, zdravilo se pa vasa skozi koto v okrole sklepe in mišice. Pokušajte Red Cross ledični oblii dandanes ter se prepričate, kako hitro prinese to zanesljivo zdravilo nadlogo hrbotobola, revmatizma in lumbaga. Po vseh lekarnah. —AdV.

Dreiserjeva sodba o sovjetski Rusiji

Ameriški dramatik hvale in graja sovjetske razmere v svojih vtisih po odhodu iz Rusije.

Theodor Dreiser, znani ameriški avtor in dramatik, ki zastopa radikalno strujo v ameriški literaturi, je pravkar zapustil Sovjetsko Rusijo, kamor je bil v minulem poletju povabljen od sovjetske vlade kot gost sovjeto ob desetletnici oktobrskere revolucije. Te dni je objavil v ameriških listih svoje prve vtise iz Sovjetske unije. Iz teh posnemamo sledeče:

Na obisku v Sovjetski Rusiji sem bil dva meseca. Kot zapadnjak, navajen primeroma zmerne klime, moram reči, da so Rusi zares krepak narod, ki preostane veliko več kot moremo ljudje iz zmernejših delov sveta. Človek se mora v Rusiji boriti tudi z elementi. Zato sem toliko bolj presenečen, ker je ruska zemlja, obljubena kot je z ogromnim prebivalstvom, danes pozorišče najnovejšega človeškega eksperimenta.

Jaz sem individualist in kot tak umrjem. V vsem ruskem komunističnem eksperimentu nisem našel ničesar, kar bi me odvrnilo od mojega prejšnjega

prepričanja. Predvsem smatram, da napredek človeštva pride po posameznikih in tudi v Rusiji ni še danes nič drugače. Simpatiziram z Rusi, ki so dali ali poskušajo dati masi neomejeno svobodo in oblast, obenem mi je jasno, da to je delo posameznikov, energičnih in vztrajnih, ki vodijo maso; posamezniki, posebno oni, ki kaj znajo, so, ki štejejo, ne masa. Kakor povsod tako so tudi v Sovjetski uniji na vrhu ljudje, ki imajo iniciativo in odločnost, torej oni, ki so se z lastno močjo in pridnostjo prerinili do stopnje, na kateri so danes. Seveda so ti ljudje zelo navdušeni za delavsko maso in masa jim zaupa.

Za vse, kar je ta močna grupa idealistov v Rusiji do danes naredila za maso ljudstva, imam jaz le pohvalo. Zelo me veselijo, da so dokraja pometli dogmatično in možgane ubijajočo vero s povriča Rusije v ozadje impotentnosti, kamor spada. Dali so kolektivni mentaliteti Rusije svobodo ekspanzivnosti. Čeprav je ta ekspanzivnost pobarvana z novo dogmo komunizma, ni mam nič proti temu, kajti ekspanzivna komunizma ni še danes nikjer in dvomim, če bo kdaj v bodočnosti.

Dopade se mi izvajanje kolosalnega stanovanjskega programa. Nove tovarne, nove šole, bolnišnice, klubi in znanstvene ustanove rastejo po vsej deželi kakor gobe po dežju. Rusija se rapidno modernizira v luči zapadne kulture in jaz upam, da to moderniziranje in industrializiranje ne preneha, dokler ne bo Rusija paradiz, o kakršnem ne sanjajo niti boljševiki. To je dežela, ki res zasluži in je potrebna moderniziranja v vseh oziirih.

Na drugi strani so pa velike napake, katere je treba takoj odstraniti, če hočejo Rusi kmalu priti do uspeha. Dežela, posebno mesta so polna brezdomovinskih otrok, ki so velika naloga in rana. Organi vlade se izgovarjajo, da nimajo sredstev za temeljito likvidacijo tega problema. Ne morem jim verjeti. Videl sem, da imajo delavke unije precej sredstev za gradnjo novih domov, klubov in gledališč. Boljše bi bilo, če bi unije počakale s svojim materialnim komfortom toliko časa, dokler niso vsi ti otroci preskrbljeni. Sramota je, da Rusija trpi ta problem neresen samo en dan. Ako ima Sovjetska unija toliko samoponos kolikor ga kaže, bi ne smela trpeti tega škandala niti eno minuto.

Druga stvar, ki me je silno

dirnila in katera daje slab kredit novemu režimu, je naravnost neverjetna brezbrifnost za sanacijo, snago. Veliko se ališlji o tem kaj vse pride, ali to je zadeva, ki bi morala priti najprej in takoj. Ne verjamem, da Rusi po naturi ljubijo nesnago. Vendar pa je ruska hiša, ruski hlev, ruska ulica, ruski toilet, ruski hotel in ruska oseba nekaj, kar se ne more opravičiti napram zapadnjaku, posebno pa Amerikancu, z nobeno revščino. Videl sem števeče v Holandiji, Nemčiji in Franciji, nikjer pa ne trpe take nesnage kot jo trpi ruski prebivalec. Res je, da človeka ne navadiš čistoče z zakonodajstvom. Človek je čist ali umazan kakor sam hoče. Če hoče biti čist, se pobriga ne glede na postrvovanje; ako noče, ga ne prisiliš niti z bajonetom. Zdi se mi, da Rusi, kar sem jih videl od Baltskega do Kaspiškega morja, se manj brigajo za prve potrebe snage kot kateri drugi napredni narod, h katerim se zdaj prištevajo. Kot sem rekel: elementarna sanacija ni odvisna od bogastva ali opreme, ni pa ni. Za to reč se mora vsakdo pobrigati sam, če pa se ne briga, pokaže s tem, da še ni zrel za civilizacijo.

Hoteli, vlaki, železniške postaje in restavrantji so silno umazani in slabo opremljeni. Oken ne umivajo in za ventilacijo se ne brigajo. Sobe so preveč ali premalo tople. V eni sobi živi preveč oseb — in tako so navilni, da to identificirajo s komunističnim duhom.

Sovjetski industrijski program je dober in upam, da se udejevtvi. V deželo prihajajo moderni stroji, ki nadomestijo ročno delo. Delavci še nimajo toliko mezde, da bi zadostili vsem svojim potrebam. Vlada se zelo trudi za komfort delavstva, trudi se celo preveč za komfort in premalo za sposobnost delavcev. Zdar so dali delavcem v nekaterih industrijah sedemurnik, kar je napaka. Rusija še ni zrela za kratek delavnik, ne toliko časa, dokler niso delavci v stanju producirati toliko, da lahko pokrijejo izdatke produkcije poleg preostanka zase.

Najtežji problem v Rusiji pa je kmet. Rusija ima 120.000 milijonov kmetov, ki še ne vedo ničesar o modernem farmarstvu, kakršnega poznamo v Ameriki. Sovjetska vlada je ustanovila več eksperimentalnih farm, na katerih dajejo kmetom informacije o kmetovanju s stroji in o moderni živinoreji, ali vse to ni nič. Ogromna večina kmetakihi ljudi je brezbrifna in brez poduka. Kolikor sem bil informiran — če me niso naglali — se ruski kmet ne briga prav nič za komunizem in najrajši vidi, da ga puste na miru.

Moja sugestija je, da sovjetska vlada razdeli vso zemljo na kmetih v departmente. Na čelu vsakega departmeta bi bil agrarni odbor, ki bi razvijal in upravljal department tako kot se upravlja vsako industrijsko ali komercialno podjetje. Vlada bi nabavila stroje in drugo opremo, kar je treba in potem bi najela kmete za delo kakor se najemajo delavci v tovarnah. Kmetje bi bili organizirani v svojih unijah in delali toliko in toliko ur ter prejeli mezo. Kmetake unije bi skrbele za svojo blaginjo kakor skrbje delavske unije. Na ta način bi se sposobnost kmetov poenostavila, poljedelstvo bi se dvignilo na visoko stopinjo industrij in tudi kmet bi postal drugi človek. Vsak department bi skrbel za šole in drugo izobrazbo. Edino na tak ali približen način je mogoče preustrojiti ogromno rusko kmetako maso v civilizirano ljudstvo in aparat silne produkcije in Rusija bi postala gospodarsko prva in najstabilnejša sila na svetu, nakar bi lahko služila kot model kapitalističnim deželam, ki imajo tudi opraviti s kmetakim problemom.

All ste že naročili Prosveto ali Mladinski list svojemu prijatelju ali sorodniku v domovino? To je edini dar trajne vrednosti, ki ga za mal denar lahko pošljete svojcem v domovino.

Ustanovitev vremenskega urada

(17. februarja 1801.)

Od pradavnih časov se je človeški um bavil z vprašanjem stalno menjajočega se vremena. Ze primitivni človek je kmalu opazil neke znake, ki so mu iz izkušnje prorokovali spremembo vremena. Tako je naravnim potom prišlo do gotovih vremenskih priložnic in modrovanj, ki so se podedovale od generacije do generacije. V starih časih se je prerokovanje vremena naslanjalo le na spremembo vetrov, obnašanje ptic in živali in druge znake v naravi, ki so bila predznamenja akorajšnje spremembe vremena. Še le izum toplomera in barometra je postavil temelje za moderno znanost o vremenu, ki jo zovemo meteorologijo.

Ko je bil federalni vremenski urad ustanovljen v februarju l. 1801, začeli se takoj voditi sistematični zapiski o temperaturi, dežju itd. Benjamin Franklin in Thomas Jefferson sta bila sama med prvimi proučevalci viharjev, padavin in vetrov.

Prvi buletini o vremenu v korist pomorščakov so bili izdani l. 1868. Tri in dvajset let kasneje je bil vremenski urad prenešen v Department of Agriculture in njegov delokrog je bil znatno razširjen. Poleg prorokovanja vremena je urad svaril pred bližnjimi viharji, izdajal poročila o mrazu, hladnem vremenu in poplavih v korist poljedelcem, trgovini in pomorstvu. Od tedaj so se začele voditi stalne statistike o klimatičnih razmerah v Združenih Državah, ki so bilenepreocenljive vrednosti za poznejše študije o meteorologiji.

Dandanes Weather Bureau obelodanja vsak dan vremenska prerokovanja (forecasts) na podlagi opazovanj, posnetih od lokalnih uradov širom vse dežele. Železnice, brzozjav, poštni uradi in radio-postaje razširjajo vremenske vesti med občinštvom. Lokalni uradi rabijo tudi zastavne signale, zlasti v pristaniščih. Bela zastava označuje lepo vreme, plava zastava meglo, dež ali sneg, bela in plava lokalno dež ali sneg, bela zastava s črnim kvadratom v sredini označuje prihod hladnega vremena. Kjer se vporabljajo sirene, dolgo žvižganje pomenja lepo vreme, dva dolga žvižga dež ali sneg, kratek žvižg označuje pad v temperaturi, dva kratko višjo temperaturo, tri kratki hladno vreme. Bureau rabi v svojih rednih postajah po vseh zemlji mnogo delikatnih

NAROČNIKI POZOR!

Znamenje (Jan. 31-28) pomeni, da vam je naročnina potekla ta dan. Ponovite je ravnomo, da vam lista ne premine. Ako lista ne prejmete, je mogoče vstavljen, ker ni v plačnem. Ako je vaš list plačan in ga ne prejmete, je mogoče vstavljen valed napačnega naslova, pošlite nam dopisnico in avedite stari in novi naslov.

Naročnina za celo leto je \$6.00, za pol leta pa \$3.00. Če ste v S. N. P. J. doplačajo \$4.80 za celo, za pol leta \$2.40.

Za mesto Chicago in Cicero a leto \$7.50, pol leta \$3.75, za Elane \$4.30.

Za Evropo stane za pol leta \$4.50, za vse leto pa \$9.00. Tudi stane za Evropo \$1.70, čani doplačajo samo 50c za poštnino.

Mladinski List stane za celo leto \$1.20. Naročnice lahko tudi sami pošljete na naslov: UPRAVNIŠTVO "PROSVETA" 2657 S. Lawndale Ave. CHICAGO, ILL.

IZVRSTNA PRILIKA

Člani in članice S. N. P. J.

Sedaj lahko dobite list Prosveta vsak dan za eno leto in knjigo AMERIŠKI SLOVENCI, vredno \$5.00 — ako nam pošljete brez odbitka svoto \$8.00. Ali pa tri knjige: SLOV.-ANGLEŠKA SLOVNICA, vredna \$2.00, ZAKON BIOGENEZIJE, vredna \$1.50, in PATER MALAVENTURA V KABARETU, vredna \$1.50, skupaj vrednost \$5.00 in dnevnik Prosveta za eno leto za svoto \$8.00.

To velja za člane S. N. P. J. za vse stare in nove naročnike. Ne člani plačajo \$9.20.

Lahko dobite pol leta dnevnik Prosveta in skupne vrednosti za \$2.50 knjig, n. pr. JIMMY HIGGINS, ZAKON BIOGENEZIJE, ali pa ZAJEDALCE in HERBENICO in INFORMATOR ako nam pošljete svoto \$4.00. Ne člani pošljejo \$4.00. Ali pa za \$3.00 polleta list Prosveta in knjigo JIMMY HIGGINS. Ne člani \$3.60.

To vse velja za stare in nove naročnike. Vsak mora poslati celo svoto brez odbitka. Denar in naročila pošljite na upravništvo na naslov:

Prosveta, 2657 So. Lawndale Ave., Chicago, Ill. Ime Naslov Država Čl. društva Pošiljam \$.....

Tiskarna S. N. P. J.

SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvatskem, slovaškem, češkem, nemškem, angleškem jeziku in drugih)

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S. N. P. J., DA TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Cene zmerne, unijako delo prve vrste. Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne

Paše po informacije na naslov:

S. N. P. J. PRINTERY

2657-59 So. Lawndale Avenue CHICAGO, ILL.

TAM SE DOBE NA ŽELJO TUDI VSA UST MENA FOJASNILA

Ende Murlik: NIČ GROFA BLAGAJA

(Dalja)

Dobaviljal jim je domala vse potrebno: drago svilo za visoko gospodo in preprosto sukno za njih hlapec, zlato tkanino in baršun, slatinno in dragulje za aristokrate, pa konjako opravo za njih vojnike. Vse je obklesl in okarbel od nog do glave, vse je pošiljal ošabni gospodi na dom, kajpa većinoma na ljubi puf. Posojeval jim je tudi denar na dolžna pisma in zastave. Kupoval pa je staro obleko, orožje, pohištvo in vsakolično robo, ki so jo klativitezi in vojni hlapec uplenili trgovcem ali romarjem ali drugim popotnikom na cestah in rekah.

Pobožno je poljubil mezuso, majhen pergamen ki je, popisan z reki svetega pisma, visel na vratih. Pohleavno, s povešenimi očmi se je obrnil proti vitezu, se dvakrat priklonil globoko in ga posdrvil: "Dober dan in dobro leto prelahnemu gospodu!"

"Bog daj!" je odzdravil in prikimal vitez Ahac. "No, Šmul, očka, ali kaj pridno molite, da nam Turki ne bi vzeli in kajdelali Ljubljane?" Tako je vprašal, ker ni hotel precej barantati, da žid ne bi prekamali spoznal njegove denarne zadrege. Ali navihani Šmul je takoj uganil, kaj in kako.

"Au, au!" je zajel plašno, dejal klobuk na omari in iztegnil svoje dolge prste pred ušesi kakor v bran. "Kas vešolom, Bog obvari — kaj mi govori velejaani gospod o Turkih?"

"Ali se jih tako bojiš?"

"I kako se jih ne bi bal, divjakov!" je vzdihnil Šmul in se prihullil za mizo, da ga je bilo manj videti. "Vselej mislim na Turke, kadar molim šefot, molitev zopet naše sovražnike.

"Ako osvoje Ljubljano, pomrcvarijo najprvo vas Jude!" ga je strahil vitez Ahac z vidnim veseljem. "Saj vedo prav dobro, da imate po svojih brigah polno dragocenosti. Vse vam prekopljejo in preiztaknejo, vse zidove in kleti in vse luknje!"

"Au, au, lepo prosim gospoda, naj ne govori tako strasno!" je ternal Šmul, dvignil roke nad glavo in se sključil do brade za mizo. "Vaša svetloba, jaz nisem, lahko rečem, noben junak! Naj mi verjame previsaokorodni gospod, da nimam take sposobnosti. Za Boga millega, kako se jamem tresti, kadar le kaj silšim o nevarnih Turkih! Ako res pridivjajo nad nas, nam bo to kazen, ker ne živimo vedno po zakonu Mojzesovem; le zato moramo trepetati za življenje in blago.

"He, Šmul, kadar se prikažejo širokohlacniki, ti pa meš pa sulico v roke in hajdi nadnje s svojimi brati!"

"Kaj pravi gospod? Meč? Meč in sulico? Bodi gospod zdrav in močan sto let — ali ne naglašam zmeraj, da nimam nobenega pravega veselja do vojskovanja? Niti izza zidu se ne bi upal streljati na Turka in dražiti od daleč njega, ki tako rad odrobi glavo, au, au! Ne, ne, miroljuben trgovec sem, krotak trgovec in se previdno ogibam vseh gezeres, vseh sitnosti. Živim prav skromno, da bi mi knez usmiljenja prizanesljivo sožil moje grehe v dolini Jozafatski in me blagoslovil ob uri ločitve. Ako prihume Turki — se jim umaknem lepo tiho v sod ali v peč ali v dimnik."

"Počeni! Je do nosu za mizo, kakor bi se hotel že zdaj skriti krvolokom; s svojimi malimi očmi je gledal tako plašno in debelo izza robu, da se je jel vitez Ahac na glas grohotati odkri-tosrčnemu strahopetcu. "V dimnik... ho ho... Osuše in prekade te kakor kračo!"

"Zmerom bodi gospod zadovoljen pa vesel — ali, lepo prosim, pomeniva se kaj drugega!" je pohlevo predlagal žid in počasi lezel izza

mize zopet kvišku. "Ako želi vaša preblagorodna visokost, narediva dobro kupčijo?"

"Dobro, Šmul, le zmeniva se! Za nekaj dni bi zastavil tole!"

Vitez Ahac je snel svoje bodalo s pasu in ga dejal na mizo.

"Za nekaj dni," je rekel Šmul, potegnil obrv in ramie kvišku ter pokazal svoje rumenkaste zobe. "Ako pa viteza ne bo več nazaj, mi ostane kapital brez obresti, au!"

"Ne klepetaj! Povej, koliko mi posodiš!" Pozorno je ogledoval žid bodalo od vseh strani. Ko je otipal vse dragocene kamene ročnike in nožnice, je dejal: "Tako res naj bom srečen in zdrav, kar vam ne morem dati več nego pet cekinov benečanskega kova. Nobenega krajcarja več."

"Kaj barantac nesramni!" je vzkliknil vitez nejevoljno. "Bodalo je vredno med dvojkoma več kakor trideset beneških zlatnikov. Počaril mi ga je moj svak grof Majnard Blagaj, preden je odpotoval na Hrvaško, kjer ima več gradov in vasel, nego znaš ti kozjih molivci! Daj mi petnajst cekinov!"

"Au — petnajst cekinov!" je zastokal Šmul in kakor vas začuden sklenil roke pred čelom. "Čemu pa naenkrat toliko denarja?" Nagnil je veliko glavo, pošeljivo gledal dragoceno orožje in javkal: "Čemu mi bo ta nevarnin nož? Talmud mi prepoveduje nositi orožje. Kar petnajst zlatov? Vaša prevzvišena velmožnost, ne morem, ne morem!" In zamahnil je z rokama daleč naravnost predae.

"Šmirnajst!" Šmul je molče dvignil diani pred pazduhi in pomajal z glavo, da so mu bingljali dolgi kodrastii pajes okoli velikega nosu.

"Tringaj, Šmul! Vraga, saj ti vrnem v kratkem!"

Navihani Jud je malomarno akomizgnil z ramami, kakor mu ne bi bilo prav čisto nič do kupčije. Pogladi se je po mastnih rokavih, večaj skrivoma poškilil na bodalo in hotel z jutrovsako zgovornostjo: "Naj me izvoli milostno palušati vaša prezlahna visokost! Moj oca Zuar — bodi mu paradiz! — je bil vse žive dni siromak in tudi jaz sem le berač. Tako res zdrava in srečna bodiva oba skupaj, kakor govorim samo živo resnico. Nihče na svetu ne more reči, da bi ga bila Zuar ali Šmul ogoljufala le za pol vinarčka. Tako gotovo naj ne jem nikdar več macesov, opresnikov, kakor ni bil nihče v naši rodovini lokefec, malopridnež. Trudil in mučil sem se, odkar sem izhodil; pretrpel sem zelo mnogo krivic. Pa kaj bi pravil gospodu dolgo majso, povent! Tudi gospoda ne maram ogoljufati za noben vinarček — rajši bi izgubil vse zobe!"

Vitez Ahac ga je motril nezaupno in zarendal zlovoljno: "Daj mi deset cekinov, zgaga čifutaka!"

Šmul je bridko vzdihnil in šel k omari. Odklenil je stranski predal in vzel iz umazane bisage usnjato možno. Počasi je naštel pet cekinov na mizo in se pogajal: "Pet cekinov, vaša velerodna milost, več ne morem plačati, akotudi mi daste sto goldinarjev."

"Nikdar me ne draži, Šmul!"

Žid je pobral cekine in jih zopet spravil v možno. To se je zdelo vitezu Ahacu grozno za malo. Ves rdeč od jeze je zapretil Hebrejcu z nožnico svojega meča in ga jel oštevat: "Kaj, ti zanikarni farizej, tako se vedeš pričo plemenitaja? Prokleti hinavci, vsi skupaj! Moral bi vam reči kakor cesar Mark Avrelij: "O Markomani, o Kyadi, o Sarmati, zdaj sem naštel na še gnusnejše ljudi, kakor ste vi!" Prav vam bodi, da vas Ljubljancani ne morejo žive videti, prav vam bodi, ako vas večkrat namlätijo! Edini Aron je še nekaj vreden."

"Ubogi reveži smo, krotki in ponižni ko Hilel in Job in Mojzes, Ljubljancani so pa prepirljivi kakor Korah."

(Dalje prihodažlj.)